

Att antaga, att det här närmare granskade stycket skulle stå utom allt samband med öfriga delar af ledaren, vore väl förnärmande för hela det lysande, med så synbar omsorg och möda frambragta snillefostret. Det är derföre berättigadt, att uppfatta det hela i den dager, som härifrån sprider sig öfver detsamma.

231 FÖR DE FÖRSKRÄCKTA.

Morgonbladet n:o 305, 31. XII 1880

10

För det finska folket gäller en undantagslag, sådan som lyckligtvis endast få folk äro underkastade. Dagbladspartiet omnämner tiden blott såsom ett ringa, obetydligt *item*. Partiets drabanter, t. ex. svenska Aftonbladet, underlåta icke vid tillfälle, då fråga är om en dylik lags tillvaro och tillämpning i ett visst annat land, att förklara detta för ett det våldsammaste förtryck. Och jag betviflar icke, att icke äfven partiet härstädes skulle instämma, om det blott ginge an att i Finland offentligen tala om saken.

Detta obetydliga lilla stadgande är det kända, att finska folket, för att komma till någon högre bildning och till något verksamt deltagande i sitt lands angelägenheter, skall lära sig ett fremmande språk. I sistnämndt hänseende har dock lagen sedan 1809 i så måtto modifierats, att finska allmogens representanter vid landtdagen få sig landtdagsärendena meddelade på eget språk och å detta språk få yttra sig och besluta. Men eljest gäller den nog orubbadt, i fråga om bildningen af nödtvång, emedan finnarne varit urständsatte att förvärfva sig något eget förråd af litterära bildningsmedel, i afseende å politisk och social verksamhet derigenom, att innehafvandet af äfven den ringaste statstjenst eller kommunala befattning i städerna, till och med deltagandet i stadskommunernas förhandlingar, såsom oundgängligt vilkor förutsätter kunskap i svenska språket.

20

30

När nu något annat herrskande folk förelägger befolkningen i ett eröfradt land detta vilkor, påbjuder att dess, det fremmande språket skall vara undervisningsspråk vid skola och universitet, officiellt språk i landets administration, lagspråk och i regeln äfven domstolsspråk, då heter detta förfarande våld och förtryck; men när svenskarne infört enahanda ordning i Finland, så har Dagbladspartiet funnit detta vara fullkomligt i sin ordning – ja till och med i oförskämda ordalag tadlat finnarne för deras underlåtenhet att betyga sin ödmjuka tacksamhet för den välgerningen.

40

Jag säger detta liksom det följande *sine ira et studio*. Det har allt legat i historiens gång, och finska folket är deri icke utan skuld, emedan det aldrig haft annat att komma med än ödmjuka böner i finska allmogens Besvär vid de svenska riksdagarne. Svaret var visst gemenligen ampla löften¹ – som aldrig blefvo hållna. Sverige har härpå förlorat Finland. Ty under andra förhållanden hade det väl varit möjligt, att just

¹ Man hörde vid senaste landtdag en talare på riddarhuset uppräknat dessa Besvär och dessa löften. Det var för åhörarne allt nytt, ty ingen annan än talaren hade väl någonsin läsit Yrjö Koskinens historia ens i öfversättning. Talet väckte derföre förtjusning. Ty ingen tänkte derpå, att allt stannat vid »löftena», ehuru nog alla haft tillfälle se den saken med egna ögon, och talaren aktade sig, att något nämna härom. Att då anmärka detta – *cui bono!* Frågan om finska skolorna förelåg; och stoltheten öfver det svenska ädelmodet, som ju var ståndets eget, var en gynnsam stämning för utöfvandet af ytterligare *ädelmod*.

50

finnarne skulle protesterat mot affallet 1809 och mot Borgå landtdag – hvilket antagligen skulle varit en olycka för landet. Det har allt varit historiens gång, hvars framtida blad äro en sluten bok – dock så att likväl enahanda orsaker öfverhufvud städse måste medföra enahanda verkningar.

En sådan verkan af nämnda lilla omständighet har varit skapandet i vårt land af en svensk bildad klass, som i förhållande till den finska befolkningen upprätthållit den svenska traditionen. Att en sådan privilegierad ställning slår med blindhet, bör icke anses oväntadt. Men förunderligt är det dock, att aldrig någon enda röst höjt sig för att erkänna, att om något sträfvande i världen må kallas liberalt, förtjenar väl det, som afser två miljoner människors befriande ur mörkrets band detta namn. Detta kommer väl deraf, att de, som motarbetat detta fennomanernas arbete, väl då måste kallas illiberala eller konservativa. Men långt härifrån! I långa banor tillegna de sig ensama namnet af Finlands liberala. I öfrigt ligger väl orsaken deri, att den svenska bildade klassen instinktligt finner sin privilegierade ställning hotad, och att dennas försvarande för densamma är hufvudsak.

Men detta måste så vara, och att lamentera deröfver visar bristande insigt i tingens gifna ordning. Det var derföre pinsamt att se det sätt, på hvilket äfven Morgonbladet bedömde t. ex. de bildades här i Helsingfors och annorstädes arbetande med händer och fötter för den svenska skolan i Kuopio. Det skedde naturligtvis af ifver att hindra förfinskan- det af de dervarande svenskt bildades söner i den offentliga finska skolan. Endast att deras lysande valspråk: »Mera ljus åt vårt folk» syntes vara en satir öfver tillställningen, ditsmusslad af någon gycklande gnom. Ty meningen med en rent svensk skolas upprätthållande i en rent finsk trakt af landet måste väl vara den motsatta, att nemligen bibehålla de svenskt bildades historiskt gifna öfvervalde och »vårt folks» fortfarande uteslutande från den högre bildningens stråt. Medgifvas bör dock, att den absolutism, som hindrat fennomanerna att i de finska skolorna skänka omvårdnad åt sönerns från de bildade hemmen modersmål och naturliga bildningsspråk, måste hafva bidragit att skärpa den reaktion, man dagligen har tillfälle att bevittna.

Hvar och en har fått erfaras, att dessa reaktionära icke sjelfva äro medvetna af denna sin ställning. Det är nära nog exempellöst hos något folk, att en herrskande stam, ett parti eller en samhällsklass sjelf skulle erkänt, att dess rol är utspelad, och sjelfmant lemnat sin plats åt representanterna för en nyare tid. Ja, jag medger gerna, att det vore olyckligt, om så skulle skett och ske. Det nya släktet skall förtjena sina sporrar, och de nya ideerna skola genom striderna renas från det dem vidhäftande slagget. Äfven här gäller det: detta¹ tillhör tingens ordning.

Under denna helt naturliga strid för den egna ställningens bevarande synes en mycket oredig föreställning råda om, hvem och hvilka som hota att inkräkta densamma. Hvarifrån skall den komma denna finska bildade samhällsklass, som står hotande i framtidsperspektivet? Jag svarar lugnt och med fast öfvertygelse: *dess kärna skall utgöras af den nuvarande svenska bildade klassens barn och efterkommande*, och jag anser, att det vore en oersättlig olycka för landet, om så icke skulle ske. Men det skall så ske; sakernas tvång skall föra dertill. Det är detta, det är mig englädje att på årets sista dag erkänna och uttala – till de förskräcktas lugnande.

Dagbladspartiet besvärar sig, det må nu vara *bona fide* eller icke,

¹ Inberäknadt skolbalerna med deras opåräknadt satiriserande valspråk.

deröfver att finskhetsiffrarna uppretat den finska befolkningen mot de svenska herremännen. Oviljan skall härstamma från i går. Sådant bevisar endast, huru litet partiet känner, hvad det finska folket tänkt och tänker. Från sekler, kan man säga, har väl ingen folksångare uppstått, som icke skulle diktat en eller flere sånger, uttalande klagan öfver svenskans och den svenska herremannens öfvervalde i landet. Och dessa sånger hafva ett annat lif än konstpoësis. De gå från mun till mun och från slägte till slägte. Partiet deremot låter sig angeläget vara att upprepadt försäkra, att den svenska herremannaklassen tillhör finska folket. Men dessa försäkringar äro lika betydelselösa som de motsatta, om de afgifvas, af andra svenska herremän. Det enda afgörande är, hvad finska folket sjelf säger om saken. Och det säger förvisso, att svenskan är ett fremmande språk, och att den svenska talande herremannen *icke* tillhör finska folket.¹ Härstamningen enligt Sursillska och andra slägtböcker är härvid likgiltig. Men de kommande generationer, om hvilka nyss ofvan talats, de skola utplåna detta *icke*, och då har det fullbordats, som begäres. De skola till finska folket öfverföra den fäderneärfda bildningen, men i en form, som kan göra detta folk delaktigt af densamma, och i hvilken det kan erkänna den för nationens. Den samhällsklass, som historiskt haft all makt i detta land i arf, skall då blifva, hvad den alltid bort vara, men icke varit, det finska folkets naturligt ledare, och den skall hafva vunnit, hvad den nu saknar, ett fast ryggstöd i miljonernas erkännande.

Huru detta skall ske, det kan för Dagbladet och svenska Aftonbladet icke göras begripligt. Deras okunnighet och låga lögnfullhet hindrar det. I partiets program finnes intet annat än tryckfriheten, som kan väcka genklang i ungdomsentusiasmen. Men frågan om en finsk nationalitet, d. v. s. om en plats för finska nationen bland de bildade nationernas tal, med jemnbördigt berättigande att deltaga i samarbetet för den menskliga utvecklingen, icke såsom ett bihang till svenska nationen eller någon annan nation, utan blott och bart såsom den finska nationen, denna fråga finner omedelbart gensvar hos ungdomens entusiastiska patriotism. Och det är den vägen all nationel utveckling i alla länder, på alla tider gått och måste gå.

Ingen tidsperiod har ännu funnits, som varit mera gynsam för det nationela arbetet. Nationalitetsiden har skapat två nya stormakter och omskapat Europas hela politiska ställning. Den bildade ungdomen finner i alla Tysklands och Italiens förnämsta tänkare, skalder och historieskrifvare dess förkämpar. Små folkslag, hvilka engång varit relativt stora, lefvat ett utbildadt politiskt lif såsom suveräna nationer, men hvilka sett hela denna sin tillvaro grusas, de uppstiga nu liksom ur sin graf, endast i kraft af nationalitetens berättigade anspråk, och se en ny framtid vidgas för sin häpna blick. Det var deras unge män och *unga qvinnor*, som först med sitt blod tillvann dem det upprörda Europas sympatier. De hafva ännu i denna stund föga någon annan garanti att lita till och att erbjuda, än denna sin offervillighet. Men få äro de, som numera förtvifla om deras framtid. Der de förmått gå fram, der skall väl äfven det finska folket förmå bryta sig en bana.

Glömmas må dock ej, att de små folkens nationalitet löper mången fara. Erfarenheten visar, att fria institutioner icke minska de herrskan-

¹ Att de tillhöra Finlands folk är en annan sak. Mot detta språkbruks användande äfven i svenskan har Z. T. åberopat landtdagsordningen. Att han icke läsit denna grundlag på finska är lätt förklarligt. I den säges *Suomen kansa* = Finlands folk, icke *Suomalainen kansa* = finska folket.

de folkens orättrådighet och våldsamhet. Se på engelska folket i Irland, på det tyska i Posen och Schlesvig. i Elsass-Lothringen förfares väl nu mildare; men målet är detsamma – assimilation obarmhertigt assimilation. Skall väl Finland undgå den hårda dagen? Historien ger ingen förhoppning härom. Må den blott icke komma, förrän den stora omskapningen försiggått, förrän den här träffar på en enig nation. Dokumenter äro goda att hafva och framhålla. Men det är gammal sanning, att ett fredsinstrument något gäller, endast om det stödes af ett godt krigsinstrument. Och äfven om båda finnas, är en kraftig, lefvande nationalanda förmer, än båda. Så mycket mera är denna anda den upprätthållande, der det krigiska försvaret är omöjligt. *Den* kan böjas, men icke brytas, och en förvånad efterverld skall *se* densamma såsom en andeuppenbarelse uppdyka ur jorden, antagande en ny gestalt; men i sig den samma oföränderliga anda, som skapat nationens lif genom seklerna.

J. V. S.

20 **232 FÖRKLARINGAR AF J. V. S.**
Morgonbladet n:o 21 och 25, 27.I och 1.II 1881

I.

I Morgonbladet n:o 298 för den 22 dec. 1880 lästes en uppsats: »De Liberala idéerna» af den ärade signaturen A. M. En del af uppsatsen afser direkt min person och min ringa offentliga verksamhet. Hvarje yttrande om denna del från min sida vore taktlöst. Äfven om jag ville fränsåga mig hvarje grand af de förtjenster, mig deri tilläggas, vore detta lika oskickligt. Min tystnad bekräftar derföre ingenting deri och innebär intet samtycke.

30 Men i uppsatsen antydas vissa förhållanden på ett sätt, som kunde missleda. Ett par omständigheter omtalas i ordalag, som synas utvisa, att förf. icke känt rätta sammanhanget. Och emedan detta kan leda till missuppfattning af data, som angå landets offentliga angelägenheter, och underlåtenhet från min sida att lemna nödiga upplysningar, isynnerhet der det varit min skyldighet att känna rätta förhållandet, kunde tydas såsom en bekräftelse, samt jag i annat verkligen varit i tillfälle att få säker underrättelse, anser jag det för pligt, att offentligen meddela ett par förklaringar.

40 Förf. kommer äfven att tala om kallelsen till landtdagen 1863 och om Hans Majestäts trontal vid samma landtdag.

Jag tillåter mig till en början öfverhufvud erinra, att det för landet gagneliga eller skadliga inflytande, som landets embetsmän kunna utöfva, städse måste vara mest afgörande från de mäns sida, hvilka stå thronen närmast.

Vill man alltså lära känna, hvilka de män varit, som främst medverkat till det för landet glädjande och gagneliga, som sedan 1861 tillfallit detsamma, så behöfver man blott söka upplysning i statskalendern. Ty näst Monarkens egna upphöjda tänkesätt, ädla vilja och den välvilja, hvarmed han städse omfattat vårt land, måste väl de män, som då stodo tronen närmast, hafva haft tillfälle att medverka till allt det goda, som under förra hälften af 60-talet kom Finland till del.

Jag räknar till dessa män icke blott ministerstatssekreteraren och hans adjoint, utan äfven Finlands dåvarande generalguvernör, baron